

คำนำ

ข้าวหอมมะลิเป็นพืชส่งออกที่สำคัญทำรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน แต่จากปัจจัยหลายด้านทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายของรัฐ แบบแผนการผลิตของเกษตรกรที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต รวมทั้งพลวัตของตลาดข้าวโลกในช่วงที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อตลาดข้าวหอมมะลิของไทย ทั้งด้านคุณภาพของข้าวและความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานข้าวหอมมะลิของไทย ในขณะที่คู่แข่งผู้ส่งออกข้าวหอมมะลิ เช่น เวียดนาม จีน และกัมพูชา กำลังพัฒนาข้าวหอมคุณภาพดีเพื่อส่งออกแข่งขันกับข้าวหอมมะลิของไทย การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นความพยายามตอบคำถามว่าที่ผ่านการดำเนินนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลส่งผลกระทบต่อข้าวหอมมะลิไทยในแง่ใดบ้างและกระทบมากน้อยเพียงใด รวมทั้งหาแนวทางในการดำเนินนโยบายการแก้ไขปัญหาในระดับฟาร์มที่จะไม่ทำลายคุณภาพข้าวหรือกลไกตลาด ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างนโยบายการจัดการข้าวหอมมะลิไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยังคงรักษาความเป็นผู้นำของข้าวหอมมะลิไทยในตลาดโลกไว้อย่างยั่งยืน

การศึกษานี้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ก็ด้วยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ สถาบันคลังสมองของชาติ ภายใต้สำนักประสานงานวิจัยเชิงนโยบาย เกษตรและการเสริมสร้างเครือข่ายงานวิจัยเชิงนโยบาย ที่เห็นความสำคัญต่อการสร้างฐานความรู้ในด้านข้าวของไทยให้เข้มแข็งและต่อยอดองค์ความรู้ที่ยังไม่ครบถ้วนให้สมบูรณ์มากขึ้น ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อการสนับสนุนครั้งนี้ นอกจากนั้นต้องขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่เสียสละเวลามาให้ข้อมูลที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ทั้งเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ในจังหวัดร้อยเอ็ด สุรินทร์ และบุรีรัมย์ ผู้ประกอบการในตลาดข้าวหอมมะลิทุกระดับ นิสิตภาควิชาเทคโนโลยีการเกษตรทุกคนที่มีความมุ่งมั่นและตั้งใจตลอดระยะเวลาที่ลงพื้นที่เก็บข้อมูลการวิจัย

ขอบคุณกำลังใจและแรงสนับสนุนจากครอบครัวในทุกกิจกรรมตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการฯ

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยยินดีรับคำแนะนำและข้อบกพร่องที่พึงมีจากรายงานการศึกษานี้ เพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้นต่อไป

อรรรรณ ศรีโสมพันธ์

หัวหน้าโครงการวิจัยฯ